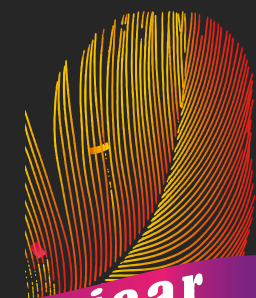

10 JAAR JUBILEUM POULTRY EXPERTISE CENTRE

10 jaar

POULTRY
EXPERTISE CENTRE

10 JAAR POULTRY EXPERTISE CENTRE

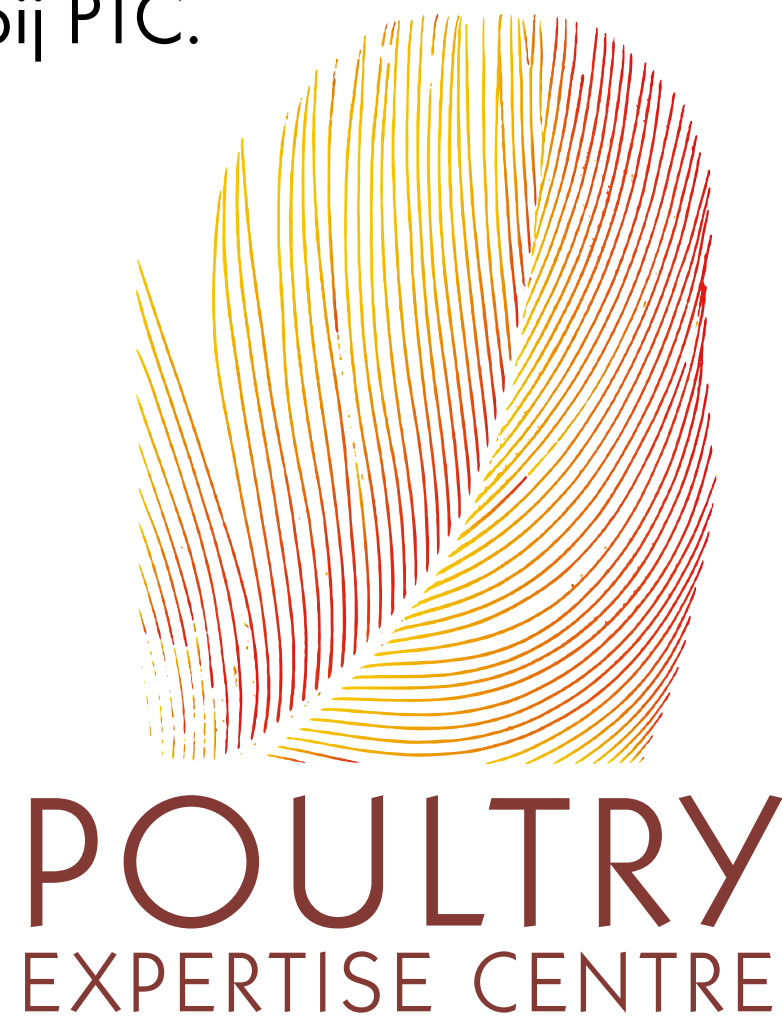
WIJ VIEREN FEEST

PEC is in 2013 gestart als een netwerkorganisatie op basis van concrete vraag vanuit het Nederlandse pluimveebedrijfsleven. Belangrijkste redenen: de groei van de wereldbevolking en daarmee de toenemende behoefte aan pluimveeproducten als voedsel. En daaraan gekoppeld de daarvoor benodigde expertise (ook naar de toekomst), om oplossingen voor de vele innovatieve vraagstukken van de pluimveehouderij wereldwijd te realiseren. Nederland speelt en ambieert op het gebied van pluimvee-innovatie een vooraanstaande rol. Om deze oplossingen te realiseren is samenwerking (ook in financiële zin) tussen alle betrokkenen (bedrijfsleven, overheid en kennisinstellingen) randvoorwaarde. Een samenwerking, die via het Poultry Expertise Centre gestalte heeft gekregen. Onder het motto "samen innoveren" zijn de afgelopen jaren een scala aan innovatieve projecten en activiteiten uitgevoerd. Met tastbare resultaten: PEC blijkt (zelfs in toenemende mate) in een behoefte te voorzien in een dynamische (pluimvee)wereld.

In deze uitgave nemen wij u op een visuele manier mee in een terugblik op de afgelopen 10 jaar en een vooruitblik naar de komende periode.

Op 18 september 2013 wordt door de heer Jan Jacob van Dijk, gedeputeerde van de provincie Gelderland het logo van het POULTRY EXPERTISE CENTRE onthuld in Barneveld bij PTC.

AALT DIJKHUIZEN,
VOORZITTER WUR: 'PLUIMVEE IS
DIERLIJK EIWIT VAN DE TOEKOMST'

DOORLOPENDE LEERLIJNEN
IN POULTRY EXPERTISE CENTRE

» HET EI VAN COLUMBUS «
I N N O V A T I E & O N T W I K K E L I N G

POULTRY EXPERTISE CENTRE

Samen aan de toekomst toe

OntbijtTED

Wat verdwijnt eerder... De kip of het ei?
door lector Ruud Zanders

Binnen het lectoraat 'Gezonde Pluimveehouderij' zullen duurzame pluimveeconcepten ontwikkeld en getoetst worden. Dit samen met het bedrijfsleven, onderwijs, onderzoek en maatschappij.

Na de succesvolle inspiratiesessie van 3 december jl. "Wat verdwijnt er eerder...?" georganiseerd door het Kenniscentrum Agrofood en Ondernemen, zal Ruud deze herhalen op 11 februari. Wij trakteren u daarbij op een heerlijk ontbijt.

Wanneer:
Dinsdag 11 februari 2014

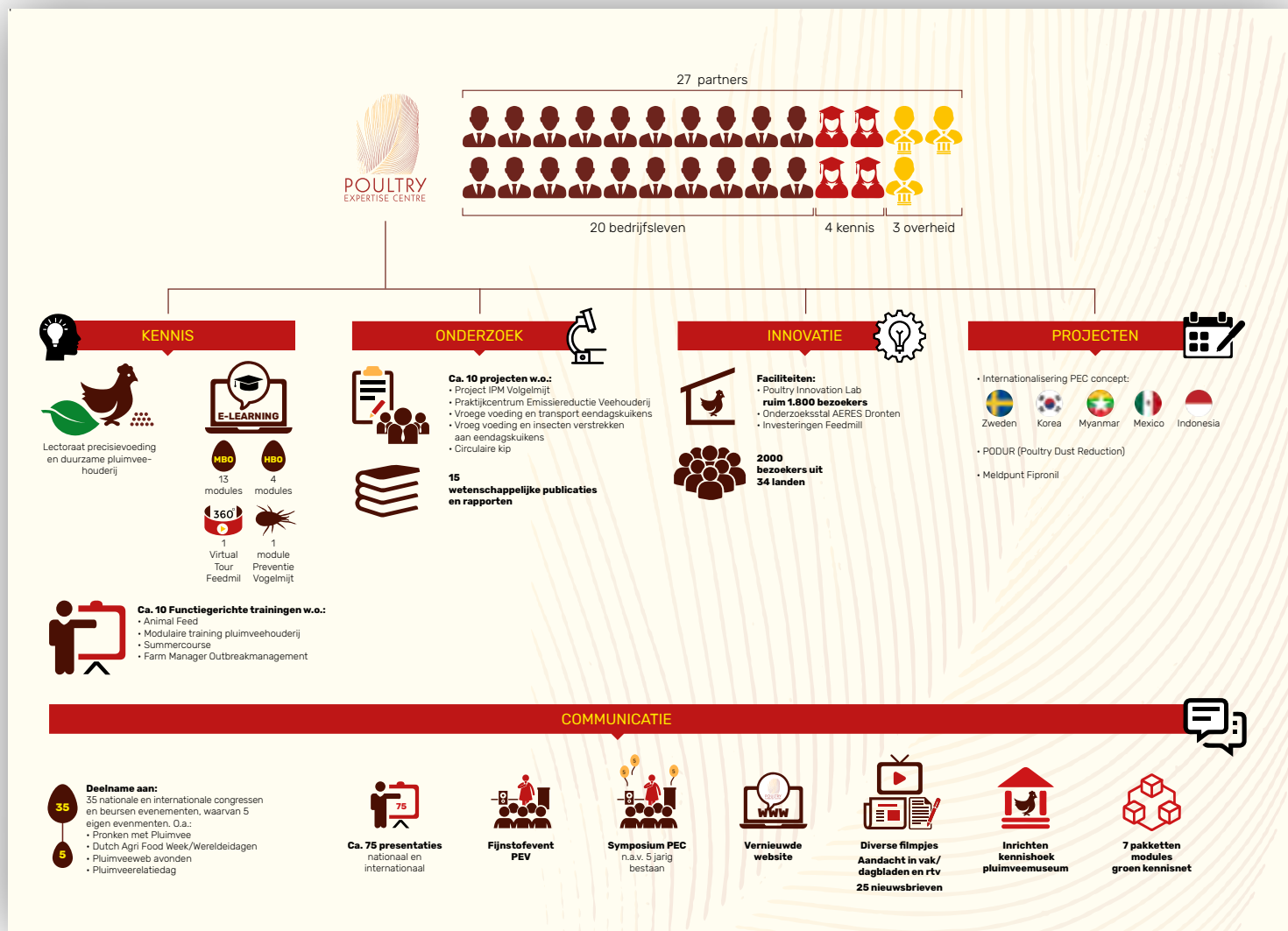
Tijden:
7.45 - 9.00 uur ontbijt
8.00 - 8.20 uur TED door Ruud Zanders

Locatie:
Docentenkantine Groenhorst Barneveld
(Wesselseweg 32 in Barneveld)

www.poultryexpertisecentre.com

POULTRY EXPERTISE CENTRE

POULTRY EXPERTISE CENTRE

NIEUWSBRIEF

Het ei van Columbus

Hierbij ontvangt u de eerste nieuwsbrief van het Poultry Expertise Centre. Via deze nieuwsbrief houden wij u op de hoogte van de laatste ontwikkelingen en in de agenda staan de komende evenementen. Veel leesplezier

Agenda

- 28 - 30 januari 2014**
PTC+ deelnemer op International Poultry Expo Atlanta
- 11 februari 2014**
OntbijtTED door Ruud Zanders in Barneveld (Groenhorst) binnenkort meer
- 22-24 mei 2014**
Poultry Expertise Centre deelnemer op de VIV Europe in Utrecht

Colofon

Bezoekadres:
Wesselseweg 34
Barneveld

Postadres:
Postbus 32
6710 BA Ede
Tel: 088 020 64 10
info@poultryexpertisecentre.com

Mede mogelijk gemaakt door:
Provincie Gelderland
Food Valley

Lector Ruud Zanders

Lector Ruud Zanders is verbonden aan het Poultry Expertise Centre. Zijn rol zal met name zijn om het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen met elkaar te verbinden. Oftewel:

- hogere kwaliteit van pluimveeopleiding waar het bedrijfsleven mee vooruit kan
- meer studenten die kiezen voor de richting pluimvee
- denkrichtingen mee ontwikkelingen voor de pluimveesector voor de komende 10 tot 20 jaar
- iedereen die betrokken is of wil zijn bij de pluimveesector motiveren en inspireren

Ter introductie hiervan heeft Ruud 3 december jl. een inspiratie sessie gehouden met als thema 'Wat verdwijnt eerder... de kip of het ei'. Deze is terug te kijken op de website van het Poultry Expertise Centre. Geïnteresseerd? Klik hier

Consortium AgriMexico

In september 2013 vond een missie plaats van Nederlandse pluimveebedrijven naar Mexico. Doel was de presentatie van een plan voor 'gezond pluimvee' evenals het uitwisselen van ervaringen. Uit deze missie is het consortium 'AgriMexico' voortgekomen, met als doelstelling het actief worden in de Mexicaanse pluimveesector. Meerdere partners van het Poultry Expertise Centre uit het bedrijfsleven en de onderzoeks- kennisinstellingen zijn deelnemer hiern. PTC+ neemt de eerste coördinatie voor de verdere vorming van het consortium op zich. Het consortium is op dit moment bezig met het opstellen van plannen en activiteiten. Wij houden u uiteraard op de hoogte.

Eerste samenwerking in pluimveeonderwijs en bedrijfsleven is een feit

POULTRY EXPERTISE CENTRE

MOBA
shows students egg potency

SUMMER COURSE 2014
offers deepening and specialisation

DOUBLE INTERVIEW
Dutch poultry experts Piet Simons & Jan Wolleswinkel

CONVENANT
Mexico and the Netherlands stimulate one another's export

1 YEAR ANNIVERSARY
POULTRY EXPERTISE CENTRE

Het Poultry Innovation Lab in aanbouw

Eerste steen gelegd door
de heer dr. J.W.A. van Dijk
burgemeester gemeente Barneveld
op 26 november 2015

Eerste steen gelegd door Asje van Dijk, burgemeester van Barneveld

Aankleding van de vergaderzaal boven in het Lab

Excursie naar MOBA

Met minister-president Mark Rutte op bezoek in Korea

POULTRY INNOVATION LAB

KNOWLEDGE AND INNOVATION UNDER ONE ROOF

- POULTRY HOUSE •
- BUSINESS AND INFORMATION CENTRE •
- EXCHANGE OF KNOWLEDGE •
- HANDS-ON TRAINING •
- RESEARCH •

FOR:
PROFESSIONALS AND COMPANIES IN THE POULTRY INDUSTRY AND (INTER)NATIONAL STUDENTS IN GREEN EDUCATION.

TOPICS:
HEALTH & WELFARE
SUSTAINABLE SYSTEMS
LIGHTING
CLIMATE
HOUSING
FOOD & FOOD SAFETY

PARTNERS:

UITNODIGING OPENING POULTRY INNOVATION LAB 14 OKTOBER 2016

AERES
MBO BARNEVELD

POULTRY
EXPERTISE CENTRE

Uitnodiging Opening Poultry Innovation Lab 14 oktober 2016

Het Poultry Expertise Lab is een uniek project van het Poultry Expertise Centre en vooral gericht op de internationale markt. Het biedt een praktijkleersituatie voor leerlingen, studenten en professionals waarbij de vleeskuikens en leghennen zich in een kleinschalige setting bevinden. Daarnaast vindt er praktijkonderzoek plaats met studenten over diverse innovaties met betrekking tot stalinrichting, klimaatbeheersing, voedselveiligheid, duurzaamheid. Het onderzoek richt zich daarbij op vernieuwende huisvestingsconcepten die gezondheid, gedrag en productie in de sector moeten verbeteren.

Hierbij nodigen wij u van harte uit voor de opening van het Poultry Innovation Lab op 14 oktober a.s. U wordt verwacht op Groenhorst Barneveld. Het programma is als volgt.

- 14.30 - 15.00 uur Ontvangst met koffie, thee en petit fours
- 15.00 - 15.45 uur **Plenaire bijeenkomst**
Inleiding (gastheer/-vrouw)
Thema "Pluimveekennis en -innovatie in perspectief"
Key note speaker: Bea Schouten, gedeputeerde van provincie Gelderland
Inleiding Lector Ruud Zanders
Toelichting activiteiten PEC en Innovation Lab
- 15.45 - 16.15 uur **Openingshandeling**
- 16.45 - 17.30 uur **Bezichtiging PIL**
Demo mengvoederfabriek
Hapje, drankje en infomarkt gebouw Infra en Groen (Infomarkt met partners, organisaties, overheid)
Activiteiten eigen leerlingen
Nuffic activiteiten

Partners:			
Gemeente Barneveld	Impex	Poultry Expertise Centre	U kunt zich aanmelden bij
Food Valley	Jansen Poultry	Barneweg 3, Barneveld	Heidi van den Top
Provincie Gelderland	Fancom	T 088-020 64 10	T 088-020 64 00
Arbo Pumps	VDB	E info@poultryexpertisecentre.com	E h.vdtop@ptcplus.com
Rotraco Agri	VDL	W www.poultryexpertisecentre.com	W www.ptcplus.com
ato			

Opening Poultry Innovation Lab

Opening Poultry Innovation Lab door mevrouw Bea Schouten, gedeputeerde provincie Gelderland

Cursusmateriaal pluimveehouderij

Hierboven vind je het cursusmateriaal pluimveehouderij. Iedere cursus heeft 4 tot 11 hoofdstukken waarmee jij je verder kunt verdiepen in verschillende thema's binnen de commerciële pluimveehouderij. Door op een tegel te klikken, ga je naar de desbetreffende cursus.

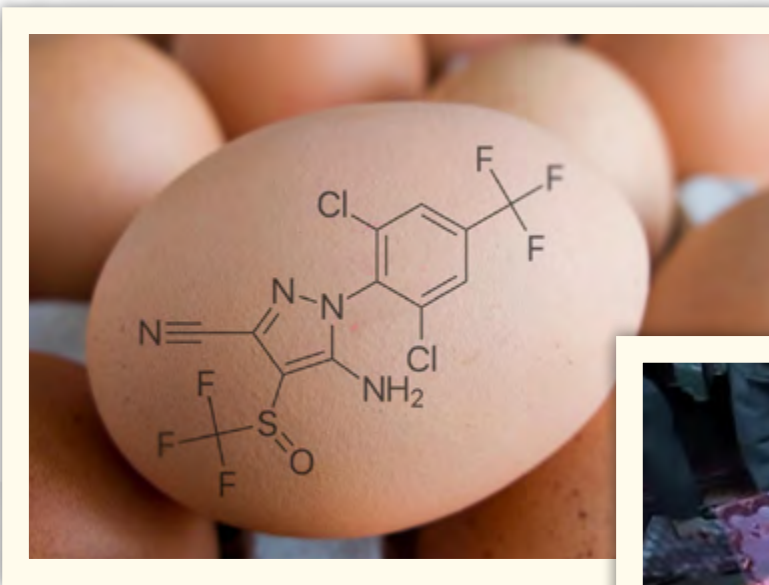
Ontwikkeling e-learning methodiek

RAPPORTAGE POULTRY EXPERTISE CENTRE

PERIODE 1 SEPTEMBER 2016 TOT EN MET 1 SEPTEMBER 2018

Meldpunt fipronil

Fipronil crisis

Praktijkcentrum Emissiereductie Veehouderij (PEV)

RESULTATEN SAMENWERKING MANIFEST GEZONDE LEEFOMGEVING VEEHOUDERIJ IN DE REGIO FOODVALLEY

Uitvoering metingen door studenten

De stallen moeten schoon!

BOENEN BIJ DE BOEREN

Help onze pluimveehouders!

Kijk voor meer informatie op www.boenenbijdeboeren.nl

Boenen bij de Boeren

is een initiatief van de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Putten, Renswoude, Rheden, Scherpenzeel, Veenendaal, Woudenberg en Wageningen in samenwerking met LTO Gelderse Valllei, NVI en het Poultry Expertise Centre / Meldpunt Fipronil (www.poultryexpertisecentre.com)

Eltjo Bethlehem (65) bij afscheid van Poultry Expertise Centre in Barneveld: *‘Duurzaamheid moet onze drijfveer zijn.’*

WIE IS WIE?

 Eltjo Betlehem Fipronil meldpunt	 Jan Brok Boenen bij de Boeren	 Ruth Bouwstra Gezondheidsdienst
 Monique te Kiefte Agrarische Coaches	 Jan Workamp Fipronil meldpunt	 Peter Maas Orgafert
 Rik te Loo AVINED		

3.7 DEELPROJECT 7 INTERNATIONALE PROJECTEN EN OPDRACHTEN

Projectleiding: ATCI (voorheen PTC+), drs. E. Bethlehem en ing. J. Vogel

Doelstelling. Het succes van een duurzame en efficiënte investering in bouw en inrichting van pluimvee productie-faciliteiten - vaak met Nederlandse producten - is in veel landen sterk afhankelijk van het ondersteunen met opleiding en training van de mensen die met de installaties, faciliteiten en dieren moeten gaan werken.

De Nederlandse pluimvee-kennisinstellingen bezitten unieke expertise die door PEC gebundeld en geëxporteerd kan worden. De doelstelling van dit deelproject is deelname te verwerven in internationale projecten om kennispartner en kennisleverancier te worden in landen waar de pluimveehouderij zich sterk ontwikkelt. In de komende jaren zal gewerkt worden aan een solide netwerk voor het genereren van internationale opdrachten en projecten, met name gericht op het bedrijfsleven en kennisinstellingen. De spanningen zijn gericht op consortiumvorming, netwerkvorming in diverse landen en communicatie/acquisitie in nieuwe markten. Teneinde resultaten te creëren worden de inspanningen gericht op een beperkt aantal kansrijk geachte landen, de zgn. focus landen: Ethiopië, Indonesië, Korea, Mexico en Myanmar.

Resultaten. Vooraf: er zijn veel meer activiteiten uitgevoerd met eigen personeel dan begroot, daarmee heeft PEC bijgedragen aan structurele lokale werkgelegenheid.

Ethiopië
In de project periode zijn geen substantiële activiteiten richting Ethiopië uitgevoerd, de situatie in het land en de pluimveesector is de afgelopen jaren te riskant voor verantwoorde inspanningen en investeringen.

Indonesië
In de periode 2014-2015 is al gerichte acquisitie gedaan en netwerk ontwikkeld in Indonesië. Dit leidt tot een duidelijke spin-off, waarbij voor diverse doelgroepen praktijktrainingen, trainingen van trainers, curriculumontwikkeling en advieswerk hebben plaats gevonden. Een rendabel businessmodel is gerealiseerd met name door de ontstane contacten met het bedrijfsleven. Een overzicht is opgenomen in Bijlage 7, maar samengevat: het betreft tenminste een aantal van drieëntwintig projecten, missies, trainingen en activiteiten.

Korea
De ingezette acties met betrekking tot Korea i.s.m. de gemeente Barneveld en Iksan City zijn in de projectperiode 2016-2019 nader uitgewerkt en hebben geleid tot resultaten. Kort samengevat zijn de resultaten een aantal missies en trainingen, in totaal zes, en een MoU tussen HARIM (Koreaanse multinational in pluimvee-industrie) en PEC voor een pilotproject voor een tweetal modules e-learning/

blended learning. Een overzicht is opgenomen in Bijlage 7

India
Ook in India heeft PEC een netwerk ontwikkeld en substantieel werk geleverd in de vorm van relatie ontwikkeling en trainingen. In totaal zijn drie activiteiten uitgevoerd. Naar alle waarschijnlijkheid zal de omzet van activiteiten in India de komende jaren substantieel groeien.

Myanmar
Ook voor Myanmar geldt dat ingezette acties in de afgelopen jaren tot resultaten leiden en die door acquisitie via PEC verder doorontwikkeld worden. Dit heeft geleid tot een achttal activiteiten waarbij in het oog springt dat er diverse trainingen en activiteiten in Myanmar uitgevoerd zijn o.a. in het kader van het SAPA project onder projectleiderschap van de Heus Diervoerders, zie: <http://sapaproject.org/>.

In de periode 1/9/2018 - 31/12/2018 zijn gesprekken gevoerd tussen Larive (consultancy onderneming), de GD Deventer en de Aeres groep (PEC) over samenwerking in een project: "Poultry health & disease control in Myanmar". Dit project is inmiddels gehonoreerd en heeft geleid tot de uitvoering van de helft van de activiteiten (praktijktrainingen voor pluimveehouders en stakeholders). Door de corona crisis is het resterende deel qua uitvoering uitgesteld.

Nigeria en Ghana
Op basis van marktonderzoek en een businessplan zijn in 2017 Ghana en Nigeria opgepakt als focuslanden. Diverse acquisitiereizen hebben geleid tot drie samenwerkingsprojecten (met Ministeries van Landbouw en Federal College/University in Nigeria), daarnaast één commercieel contract met een bedrijf in Nigeria.

Vanaf december 2018 en in 2019 is een serie van vier praktijktrainingsactiviteiten op het gebied van pluimvee management uitgevoerd voor deelnemers uit Ghana (i.s.m. ATCI).

Mexico
PEC is via PTC+ onderdeel van het consortium Agrimex Holanda. Tevens is de projectleider van PEC Dutch coördinator van AMH. Hierbij zijn in totaal een 15-tal Nederlandse bedrijven en de Nederlandse overheid (Ministeries van EZ en BuZa, NL-ambassade in Mexico) bij betrokken. Uit dit netwerk is afgelopen jaren een serie concrete vruchtbare contacten voortgevloeid met pluimvee-organisaties, bedrijven, universiteiten en veterinaire dienst. De activiteiten zijn samengevat in bijlage 7 en betreffen vooral acquisitie, ondersteuning van het Nederlandse bedrijfsleven, videoconferencing voor netwerkontwikkeling en organisatie en begeleiding van inkomende missies, zowel handels- als kennismissies.

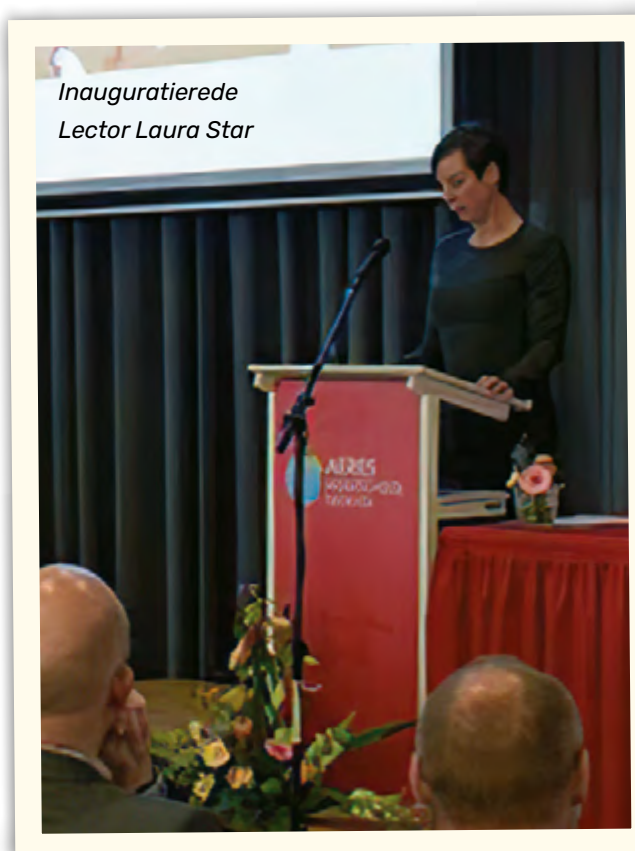
De Mexicaanse directeuren/eigenaren van de firma BARRSIL Guadalajara Jalisco. Handelsmissie vanuit Mexico tijdens VIV 2018. Leiding handelsmissie door PEC.

De kip als topsporter

Koreaanse delegatie op bezoek in Nederland

Inauguratierede Lector Laura Star

Persinformatie

Fijnstofnieuws mag wel naar buiten

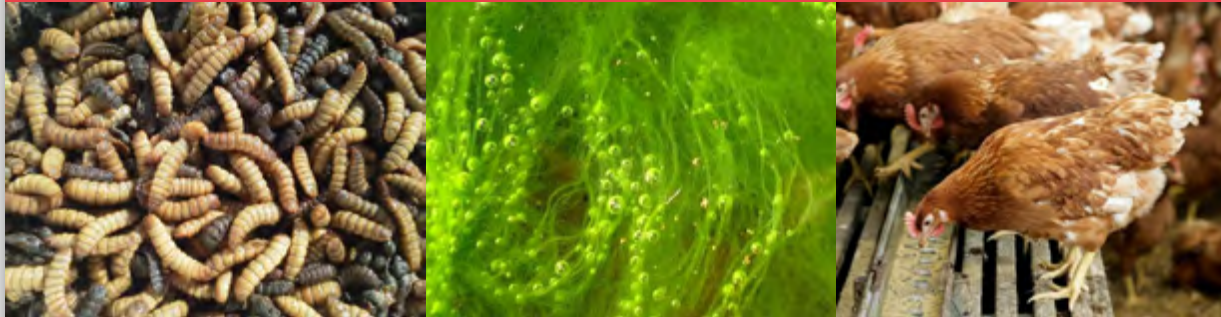

17 DECEMBER 2019

Eiwittransie Voor mens en dier

AERES
HOGESCHOOL
DRONTEN

Laura Star
11 april 2019

10 VERRASSENDE WERELD EI-RECEPTEN

SURPRISING
WORLD
EGG RECIPE

AL EENS EEN ETHIOPISCH EIERGERECHT GEPROEFD?

DAT KAN OP DE WERELD EIDAG IN BARNEVELD

12 oktober 2019

ACHTERGROND

Meer mogelijk voor fijnstofarme kippenstal

PLUIMVEE | BERT KUIJF | BARNEVELD

Geleidelijk komen er meer betaalbare technieken beschikbaar voor fijnstofreductie in pluimveestallen. Het Praktijkcentrum Emissiereductie Veehouderij (PEV) in Barneveld is een van de aanjagers achter deze ontwikkeling. De door het praktijkcentrum geteste technieken zijn ook in bestaande stallen toepasbaar.

In pluimveestallen komt nogal wat fijnstof vrij. Het meest in legpluimveestallen met loslopende kippen op strooisel. De kippen springen, vliegen, nermen stofbaden en scharrelen veel stofdeeltjes op.

Fijnstof dat uit pluimveestallen in de buitenlucht terecht komt, heeft een negatieve invloed op de luchtkwaliteit en wordt negatief gerelateerd aan de volksgezondheid. Maar ook in de stal zelf is fijnstof ongewenst. Pluimveehouders zijn dan ook het meest gebaat bij technieken die de emissie van fijnstof bij de bron aanpakken en er dus voor zorgen dat er minder fijnstof in de stallucht zweeft.

Bijdragen aan de beschikbaarheid van fijnstofreducerende technieken die onder meer het stalklimaat verbeteren. Dat was de opdracht die het PEV bij de start in 2017 meekreeg.

De behoefte aan betaalbare fijnstofreducerende technieken neemt toe

JAN WORKAMP VAN HET PEV

Makkelijker maken

Het praktijkcentrum heeft als doel om het voor pluimveehouders makkelijker te maken hun stallen uit te rusten met technieken die de uitstoot van fijnstof verminderen. De start van het PEV komt voort uit het Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij regio FoodValley dat in 2016 werd vastgesteld.

'Pluimveehouders die een vergunning aanvragen voor nieuwbouw of verandering, krijgen te maken met fijnstofeisen,' zegt Jan Workamp van het PEV.

Lees ook: [Minder fijnstof met ander strooisel in kippenstal](#)

Bij nieuwbouw moeten pluimveestallen voldoen aan het Besluit emissiearme huisvesting. Dit besluit schrijft 30 procent fijnstofreductie voor. In regio Foodvalley krijgen pluimveehouders bij bedrijfsaanpassingen te maken met aanvullende eisen om ook in bestaande stallen iets te doen aan fijnstofreductie.

Discussie tussen pluimveesector en overheid

Workamp sluit niet uit dat er ook in andere regio's van Nederland extra eisen zullen komen. 'Er loopt nog steeds een discussie tussen pluimveesector en overheid over de nadere uitwerking van het beleid om fijnstofemissie uit stallen te verminderen.'

Aanzet voor het getouwtrek tussen overheid en bedrijfsleven gaf toenmalig

Persbericht

MINDER FIJNSTOFUITSTOOT DOOR GESLAAGDE UITVOERING MANIFEST

Eindrapport projectperiode Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij gepresenteerd

Barneveld, 24 september 2020 | Tijdens de projectperiode van de uitvoering Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij in Regio Foodvalley is in een periode van drie jaar een belangrijke stap gezet naar betere luchtkwaliteit in de regio. In deze periode is de behaalde fijnstofreductie 43% in de nieuwe stallen en 33% in de bestaande stallen. Het gaat hier om 80 nieuw afgegeven vergunningen. De behaalde fijnstofreductie is één van de conclusies van het eindrapport.

Het eindrapport 'Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij' werd vanmiddag uitgereikt aan wethouder Aart de Kruijf van de gemeente Barneveld. Aart de Kruijf is tevens lid van het Regiobestuur Regio Foodvalley.

In 2017 zijn er tien technieken geselecteerd waarvan acht om als pilots op praktijkbedrijven uit te voeren. Hiervan zijn vier technieken op de landelijke lijst toegevoegd. Deze technieken zijn daarmee met een bewezen reductie beschikbaar voor toepassing in de praktijk.

Naast deze concrete resultaten zijn er ook 'bijvangst' geweest zoals het ontstaan van een breed netwerk en een brede samenwerking met diverse partijen. Een belangrijke aanbeveling uit het rapport is om in vergelijkbare projecten het creëren van een draagvlak al mee te nemen in de voorbereiding en minimaal 10 procent van het projectbudget te besteden aan communicatie.

Project Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij

Door vermindering van emissies van fijnstof, geur en ammoniak uit de veehouderij draagt Regio Foodvalley bij aan de gezondheid van omwonenden, veehouders en dieren. Met als doel om meer mogelijkheden voor de veehouder te creëren om met haalbare en betaalbare technieken te werken aan emissiereductie (en bij voorkeur ook verbetering van het stalklimaat). Dit wordt bereikt via praktijkpilots middels het daarvoor opgerichte Praktijkcentrum Emissiereductie Veehouderij (PEV).

Het volledige rapport is vanaf 25 september 2020 digitaal beschikbaar op www.praktijkcentrumemissiereductie.nl

Noot voor de redactie en niet bestemd voor publicatie:
Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Jan Workamp, projectmanager Praktijkcentrum Emissiereductie Veehouderij, tel. 06 53299821

EINDRAPPORTAGE
Projectperiode uitvoering
Manifest Gezonde
Leefomgeving Veehouderij
in de regio Foodvalley

Resultaten van het bestuurlijk spoor
en het praktijkspoor

september 2020

EINDRAPPORTAGE
PROJECT POULTRY
EXPERTISE CENTRE

1 SEPTEMBER 2016
T/M 30 JUNI 2020

**VERRASSENDE
KIPRECEPTEN**

Van het PEC team

TE GAST
JAN WORKAMP
PROJECTMANAGER PEV

PLUIMVEEPODCAST

Warme feestdagen
& OP NAAR EEN KIPELEKKER
2021

HARTELIJK DANK VOOR ONZE GOEDE SAMENWERKING
Een samenwerking met VEEL GOEDE RESULTATEN
en daar gaan we in 2021 GEWOON MEE DOOR

Wij wensen u FINE FEESTDAGEN
en een SUCCESVOL & INNOVATIEF 2021

WEBINAR VOGELMIJTBEHEERSING DOE JE ZO!

PROGRAMMA:

BEHEEREN IS MEER DAN BEHANDELEN
Thea van Niekerk, Wageningen Livestock Research

MONITOREN; WAAROM ZOU JE?
Vera Bavinck, AviVet B.V.

VOGELMIJT KWIJT DOE JE MET BELEID
Franny Pecher, MSD Animal Health

PRESENTATIE:
Erik van der Pol, van Omroep Gelderland

MELD JE AAN VIA ONDERSTAAND ADRES OF SCAN DE QR-CODE:
www.poultryexpertisecentre.com/agenda/29-april-webinar-voelmijtbeheersing-doe-je-zo

DONDERDAG 29 APRIL 15.30 - 16.30 UUR

PRAKTISCHE TOEPASSINGEN VAN IPM IN DE PRAKTIJK

PROGRAMMA WEBINAR VRIJDAG 18 FEBRUARI 16.00 - 17.00 UUR

- **PRESENTATIE VAN HET NIEUWE BEDRIJFSPLAN EN INFOGRAPHIC: HULPMIDDELEN VOOR DE VOGELMIJTBEHEERSING**
Thea van Niekerk, Wageningen Livestock Research
- **MONITORING: PRAKTISCHE TIPS EN ACTUELE RESULTATEN VAN TOEPASSING IN DE PRAKTIJK**
Berrian Lammers van Advée
- **ACTUELE ONTWIKKELINGEN OVER HET GEBRUIK VAN SILICA VOOR BEHEERSING VAN VOGELMIJT**
Van Eck Bedrijfshygiëne

MELD JE AAN VIA ONDERSTAAND ADRES OF SCAN DE QR-CODE:
www.poultryexpertisecentre.com/agenda/18-februari-webinar-praktische-toepassingen-van-ipm-in-de-praktijk

BEWUSTE BIZIJN MET VOGELMIJTBEHEERSING DANKEZIJ IPM

INSCHRIJFFORMULIER

CURSUS EN E-LEARNING TOOL VOOR 'AANRAK VOEGELMIJT EN PLUIMVEE' MET INTEGRATED PEST MANAGEMENT (IPM)

TRANSITIE VOGELMIJT EN IPM

16 NOVEMBER 2021 19:00 UUR | AERES MBO BARNEVELD

EMISSIEREDUCTIE EVENT

- ONTWIKKELINGEN ONDERZOEK
- TOEKOMSTBESTENDIGE STALLEN
- ZICHT OP TOEKOMST DOOR DE SECTOR

MELD JE NU AAN!

WEBINAR DE KIPPEN ZIEN ZE VLIEGEN

Dinsdag 18 mei 13.30 - 14.45 uur

Poultry Expertise Centre en Amusca B.V. nodigen je graag uit voor het webinar "De kippen zien ze vliegen". Het webinar is op 18 mei a.s. vanaf 13.30 uur. Het programma is als volgt:

1. Annemieke Schakelaar praat over het belang van innovatie in de agrosector wereldwijd en speciaal de rol hierin van het Insect Experience Centre met:
  - Didi Dorrestijn, wethouder economische zaken van de gemeente Barneveld,
  - Eltjo Bethlehem, businessmanager van Poultry Expertise Centre en
  - Ann Espeel, trainer Aeres Training Centre International.
2. Presentatie van de huisvlieglarven kwekerij door:
  - Walter Jansen, directeur Amusca B.V. en pionier op het gebied van insectenkweek.
3. De meest actuele wetenschappelijke ontwikkelingen in de insectenkweek worden bediscussieerd met:
  - Leo Beukeboom, Groningen Institute for Evolutionary Life Sciences
  - Teun Veldkamp, Wageningen Livestock Research en
  - Laura Star, lector precisievoeding en duurzame pluimveehouderij Aeres Hogeschool Dronten, Schothorst Feed Research.
4. De ambities van Rondeel voor de invulling van het voeren van insecten in de praktijk
  - Peter Koelewijn, directeur Rondeel.

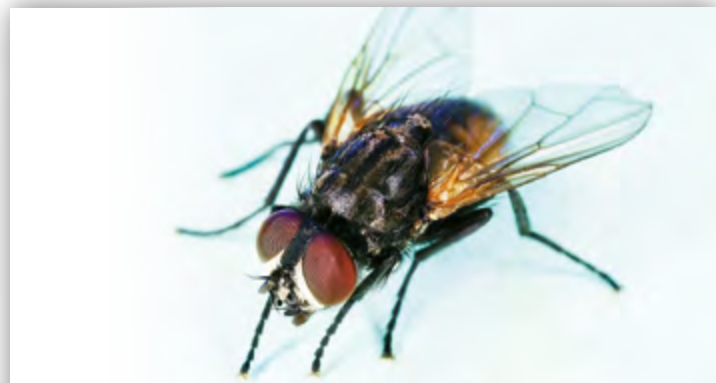
Gedurende het webinar is er gelegenheid tot het stellen van vragen. Uw feedback en suggesties voor doorontwikkeling van de innovaties stellen we zeer op prijs. Presentatie: Annemieke Schakelaar

Wij zien graag je aanmelding tegemoet.

Eltjo Bethlehem, Business Manager PEC en
Walter Jansen, directeur Amusca B.V.

Meld Je aan via de QR-code

Symposium insecten

Op 18 mei a.s. organiseren Poultry Expertise Centre en Amusca BV in samenwerking met Aeres MBO Barneveld een symposium over insecten. Tijdens dit symposium hoort u meer over de toekomst van insectenkweek, de rol van insecten in (pluim)veevoeding en praktijkverhalen. De middag wordt afgesloten met demonstratie van de Amusca Huisvlieg Kweekcontainer op het Aeres terrein. Graag nodigen wij u uit om bij dit symposium aanwezig te zijn.

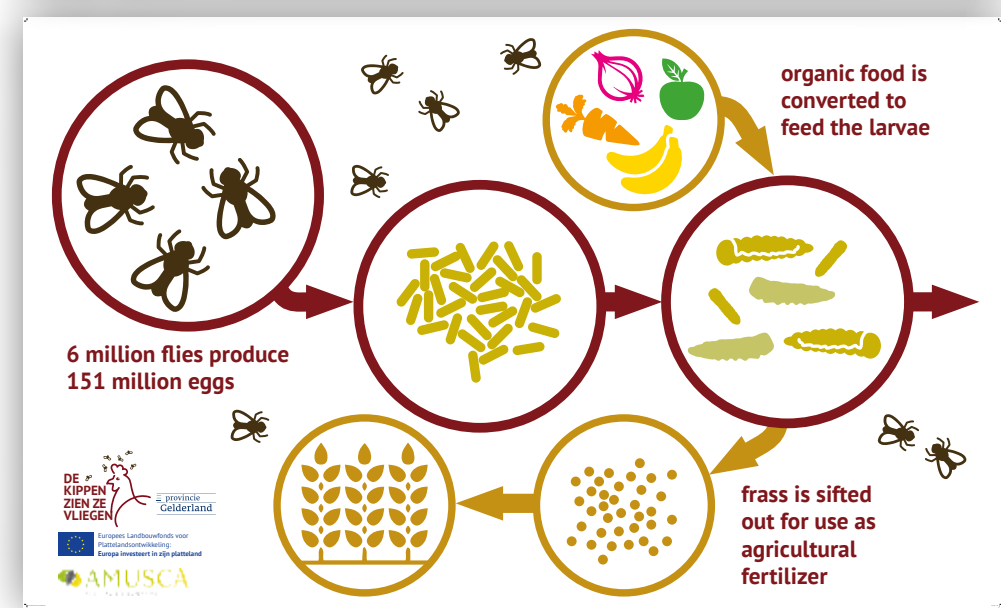
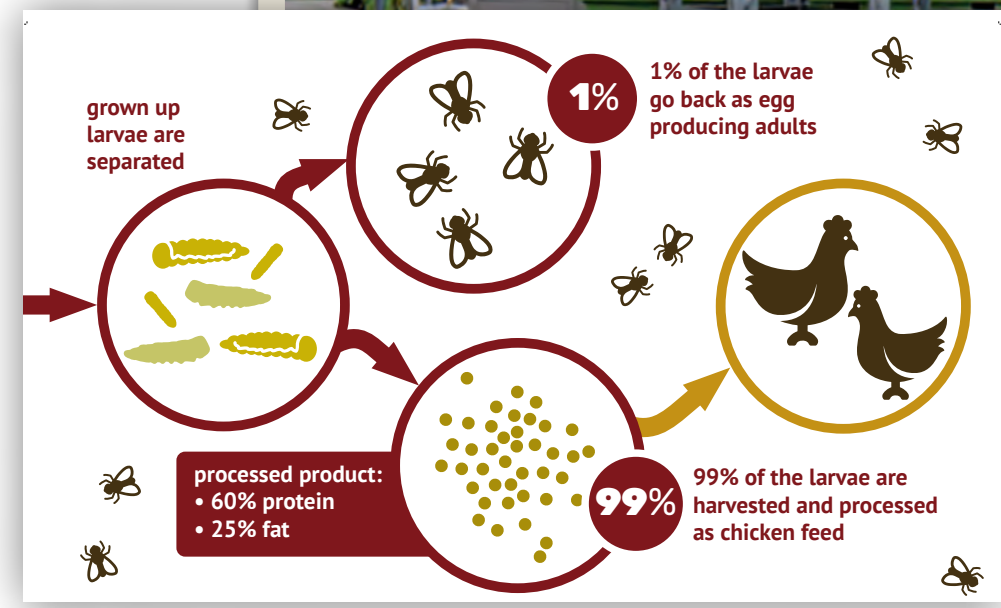
Wij zien uw komst graag tegemoet.

Met vriendelijke groeten,

Eltjo Bethlehem, Business Manager Poultry Expertise Centre
en Walter Jansen, CEO en oprichter van Amusca BV

Dinsdag 18 mei
13.00 - 17.00 uur
Aeres MBO Barneveld
Barnseweg 3
Barneveld

Aanmelden kan via
www.dekippenzienzevliegen.nl

SAMEN EMISSIE TE LIJF!

**KENNISEVENT:
SAMEN EMISSIE TE LIJF!**

Er wordt in de pluimvee sector op veel fronten hard gewerkt om de emissie van fijnstof, ammoniak en stikstofdioxide terug te dringen.

In "Samen emissie te lijf" aandacht voor:

- de opzet van een fijnmazig emissie-meetsysteem
- de voortgang van het onderzoek naar reductietechnieken
- huidige en toekomstige praktijksystemen
- het sectorplan fijnstofreductie met een vertaling naar de praktijk

Sprekers:

- Wietske Dohmen, universiteit Utrecht
- Hiko Ellen, Wageningen Livestock Research
- Xander Pieterse, FME
- Bertus Verbeek, pluimveehouder
- Kees de Jong, LTO
- Sjaak van Schaik, van Westreenen

DATUM
16 NOVEMBER 2021

ANVANG
19.00 UUR

LOCATIE
AERES BARNEVELD

Mogelijk gemaakt door:

AGRIVAKNET

BOER AAN HET ROER

PLUIMVEEWEB

Productieraad
Emissieadvies
Vetmedie

VANWESTREENEN

MEER INFO EN AANMELDT:
WWW.PLUIMVEEWEB.NL
GRATIS VOOR PLUIMVEEHOUDERS

WEBINAR PARTNERS POULTRY EXPERTISE CENTRE

**SAMEN INNOVEREN DOOR
ACTUEEL PLUIMVEE-ONDERZOEK**

**UITNODIGING
WEBINAR**

**SAMEN INNOVEREN
IN DE PLUIMVEE**

28 NOVEMBER 2021 13:00 UUR

- COOL VLEESKUIKENTRANSPORT
- KIPKOMPAS
- INNOVATIE MET LICHT
- PRODUCTIE HYGIËNISCHE DIERVOEDERS

MELD JE NU AAN!

POULTRY EXPERTISE CENTRE

**POULTRY INNOVATION LAB
INSECT EXPERIENCE CENTRE**

**POULTRY INNOVATION LAB
2016 - 2021**

AERES
MBO
BARNEVELD

POULTRY
EXPERTISE CENTRE

**ERVARINGEN VAN,
MET EN ROND HET
FIPRONIL MELDPUNT
GELDERSE VALLEI**

POULTRY
EXPERTISE CENTRE

BESTE RELATIE,
FIJNE PAASDAGEN
GEWENST

&

NATUURLIJK HOORT
DAAR EEN EITJE BIJ.

MET VRIENDELIJKE GROETEN,
TEAM POULTRY EXPERTISE CENTRE

**Gezellige feestdagen
& OP NAAR EEN KIPLEKKER
2022**

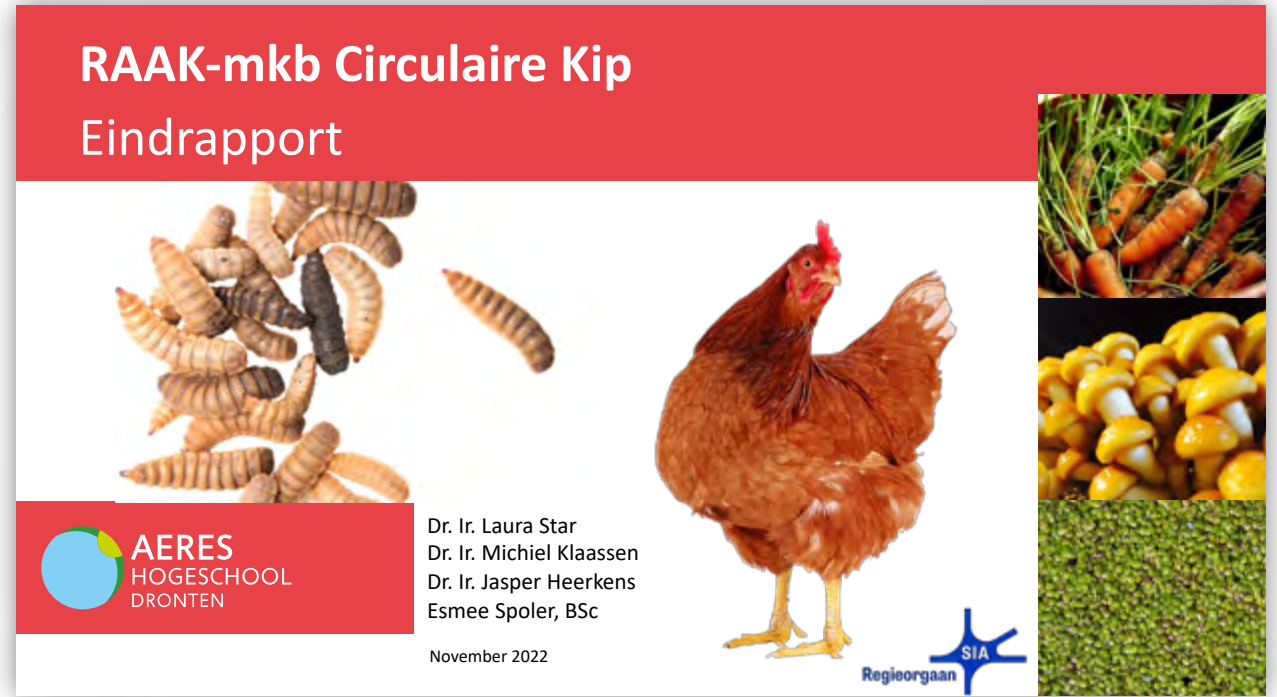
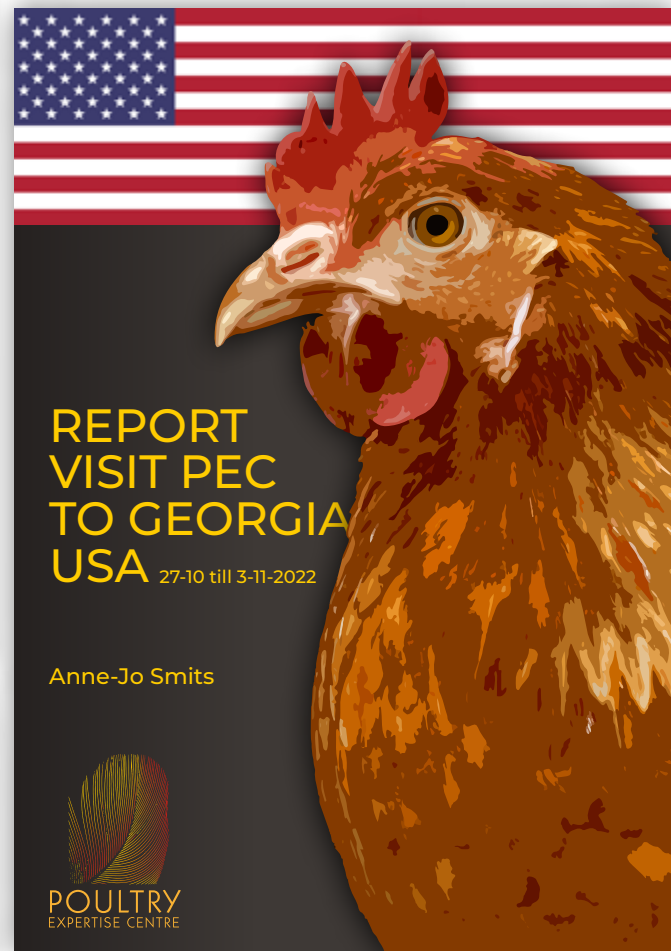

Ook dit jaar weer HARTLIJK DANK
VOOR ONZE GOEDE SAMENWERKING
Een samenwerking met VEEL GOEDE RESULTATEN
en daar gaan we in 2022 GEWOON MEE DOOR!

ONDERWIJS & ONDERZOEK

Bezoek aan Lanier Technical College. Van links naar rechts: Program Director Chad Faircloth, Anne-Jo Smits, Laurens van Doeveren en President of Lanier Technical College Tim McDonald.

AMERIKANEN GEÏNTERESSEERD IN 'COOL PLUIMVEE TRANSPORT'

Kennis uitwisselen en netwerken met de pluimveesector in Georgia

Van 27 oktober tot 3 november heeft Anne-Jo Smits als projectmanager van het Poultry Expertise Centre (PEC) een bezoek gebracht aan de staat Georgia in de VS. Zij was uitgenodigd om samen met Van Ravenhorst Transportsolutions en pluimveetransporteur Mantrans het project 'Cool Pluimvee Transport' te presenteren op de Poultry Tech Summit in Atlanta. Naast het presenteren van het project 'Cool Pluimvee Transport' had Anne-Jo het doel om het tijdens eerdere (tegen-)bezoeken opgebouwde netwerk in de Amerikaanse pluimveesector uit te breiden en samenwerkingskansen voor Nederlandse bedrijven, kennisinstellingen en overheden te ontdekken.

Tekst en beeld: Poultry Expertise Center

De staat Georgia kenmerkt zich door een relatief hoge concentratie van vleeskuiken- en ouderdierbedrijven. Pluimveeproductie is de grootste sector van Georgia.

Tijdens het verblijf in Georgia heeft Anne-Jo samen met plaatsvervangend Consul-Generaal van Nederland in Atlanta, Laurens van Doeveren, verschillende technische scholen bezocht. Deze scholen hebben programma's in tuinbouw, veldlandbouw, pluimvee, de

verwerkende industrie en/of techniek. Mogelijkheden om met Nederlandse onderwijsinstellingen samen te werken liggen er op het gebied van curriculum ontwikkeling, lesmethoden en uitwisseling van studenten. De komende tijd wordt dit door Aeres verder uitgewerkt.

Voor bedrijven liggen er kansen op het gebied van het verbeteren van biosecurity doordat de regels op het gebied van

Salmonella in Amerika worden aangescherpt. Op dit moment zijn 85-90 procent van de Amerikaanse pluimveebedrijven Salmonella-positief. Door hygiënemaatregelen op het bedrijf kan dit naar beneden gebracht worden. Verder is automatisering een groot onderwerp in de sector. De pluimveesector in Amerika is grotendeels geïntegreerd. Voor integraties is het moeilijk om aan personeel te komen en ook te behouden. Vandaar dat innovaties om te besparen op arbeid zeer welkom zijn.

Op de technische scholen worden ook verschillende programma's opgezet, bijvoorbeeld summer schools, om jongeren enthousiast te maken voor de sector.

De presentatie van de geconditioneerde trailer binnen het project Cool Pluimvee Transport is goed ontvangen door de deelnemers van de tweedejaars Poultry Tech Summit. Deze trailer is

Uitlijt van de eier-verzamelaar bij Georgia Tech.

Traditionele manier van pluimveetransport in de VS.

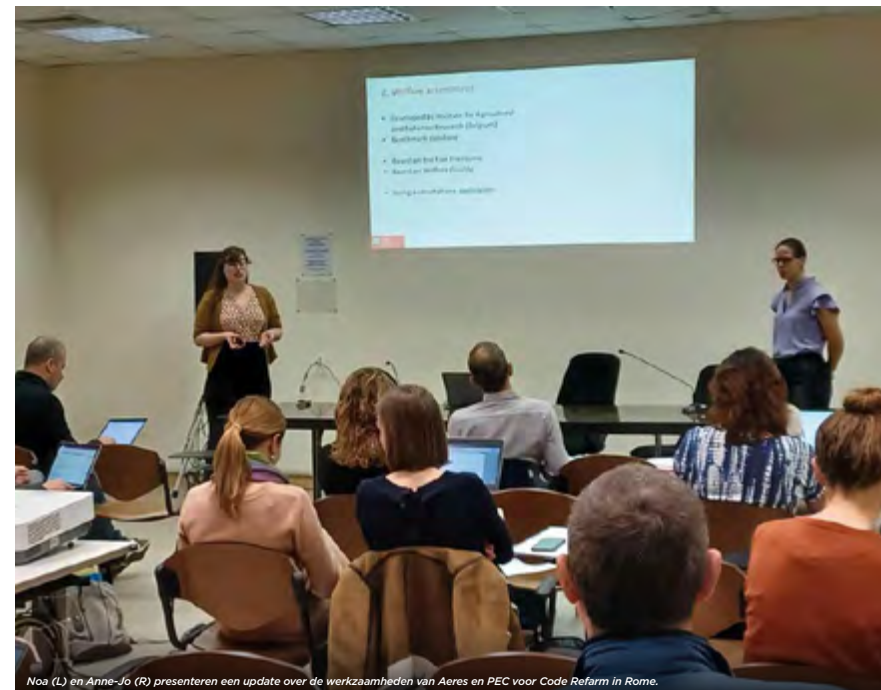
een forse verbetering van het traditionele, open pluimveetransport in Amerika.

De komende tijd zal er ook verder gewerkt worden aan een mogelijke samenwerking tussen de plaatsen Gainesville en Barneveld. Beide staan bekend als 'pluimveehoofdstad van de wereld'. Een samenwerking tussen beide steden kan als vliegwiel fungeren voor verdere economisch samenwerkingen.

Anne-Jo Smits en Dick van Ravenhorst presenteren het 'Cool Pluimvee Transport' project op de Poultry Tech Summit.

ONDERWIJS & ONDERZOEK

Noa (L) en Anne-Jo (R) presenteren een update over de werkzaamheden van Aeres en PEC voor Code Reform in Rome.

PROJECT CODE REFORM

Verband zoeken tussen intrinsieke kwaliteit en productiesystemen voor pluimvee

Het lectoraat Duurzame Pluimveehouderij in een Circulaire Bedrijfsvoering van Aeres Hogeschool Dronten (Aeres) en het Poultry Expertise Centre (PEC) zijn actief in het internationale project 'Code: Re-farm'. Dit project wil een eerste stap zetten in het achterhalen van het verband tussen intrinsieke kwaliteit en productiesystemen voor pluimvee. Hiervoor gaat Aeres pilots uitvoeren met verschillende soorten vleeskuiken- en legghennenhoudersystemen. Dit zijn onder andere (1) intensieve, (2) extensieve en (3) dubbel doel pluimveehouderij systemen.

Tekst en beeld: Noa van Leuffen, Anne-Jo Smits, Peter van de Beek, Jasper Heerkens, Sander Lourens en Laura Star

Elk systeem zal worden beoordeeld op:

- Diergezondheids- en welzijnkenmerken,
- de opbrengst van de eieren en het vlees,
- de uiterlijke kenmerken van de eieren en het vlees en
- de inwendige kwaliteit van het vlees of de eieren op basis van voedingswaarde, hygiëne/veiligheid, algemene smaak en andere zintuiglijke kenmerken.

Voor de verzameling van diergezondheids-

en welzijnsdata maakt Aeres gebruik van de Welfare Assessment die is ontworpen door ILVO Vlaanderen.

Deze manier van scoren van diergerelateerde parameters is gebaseerd op de vijf vrijheden (dierenwelzijnsweb.nl/vijf-vrijheden) en het Welfare Quality Protocol. Door de heersende maatregelen vanwege de vogelgriep-pandemie, is het niet mogelijk om de Welfare Assessment door de experts van Aeres te laten uitvoeren. Gelukkig is

er een gebruiksvriendelijke app beschikbaar waarmee de pluimveehouders zelf de assessment op hun eigen bedrijf kunnen uitvoeren (Figuur 1).

Verder zal Aeres gegevens verzamelen over de bedrijfsresultaten, bijvoorbeeld over voederconversie en uitval. Ook worden eieren (legghennen), het gehele karkas (vleeskuikens), borstfilet (vleeskuikens) en poten (vleeskuikens) verzameld om de kwaliteit te beoordelen. Voor de eieren zal Aeres de uiterlijke kenmerken en de

kwaliteit van de inhoud, zoals de dikte van de eidooier, beoordelen. Diepgaandere analyses van eikenmerken worden uitbesteed aan onze internationale partners. Voor de vleeskwaliteit zal Aeres ook de uiterlijke kenmerken beoordelen. Ook zal Aeres analyses uitvoeren op de interne kwaliteit van het vlees, bijvoorbeeld door het meten van Ph waarden. Voor het vlees zullen de diepgaandere analyses tevens worden uitgevoerd door onze internationale partners.

In dit project werken wij samen met partners uit

De Dierenwelzijn Scan app van ILVO.

ONDERWIJS & ONDERZOEK

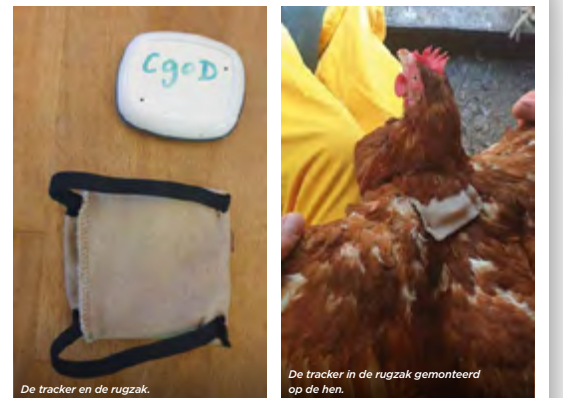
Een overzicht van het activiteit en gedragsmonitoring systeem Tracklab.

acht verschillende landen. In november was er daarom voor dit project een bijeenkomst met alle (inter-) nationale partners in Rome. We hebben hier zelf een update gegeven over onze werkzaamheden (Figuur 2) en informatie ontvangen over de werkzaamheden van onze partners. De onderwerpen die aan bod kwamen waren bijvoorbeeld: uitleg over instrumenten die analyses op ei kwaliteit uitvoeren, het gebruik van auditieve signalen voor het meten van pluimvee welzijn en het gebruik van artificiële intelligentie om gezondheid, gedrag en welzijn te meten.

In het laatste onderwerp heeft Aeres ook een rol. Aeres heeft namelijk met het bedrijf Noldus Information Technology een samenwerking

in dit project. Samen willen we met behulp van trackers gedragsobservaties uitvoeren en aanwijzingen vinden voor diergezondheid en welzijn. Deze trackers, Figuur 3, zijn met behulp van een 'rugzak' geplaatst op de hennen. Met andere programma's van Noldus, zoals het Tracklab systeem, The Observer XT en een Mediarrecorder (om de video en audio te synchroniseren) wordt de werking van deze trackers getest. Aeres heeft hierbij een actieve rol en voert onder andere gedragsobservaties uit om te kijken of de metingen van de tracker overeenkomen met humane waarnemingen van gedrag.

In de eerste pilot is er vier weken lang gesignaleerd of deze trackers in 2D de locatie van tien bruine en tien witte

De tracker en de rugzak.

De tracker in de rugzak gemonteerd op de hen.

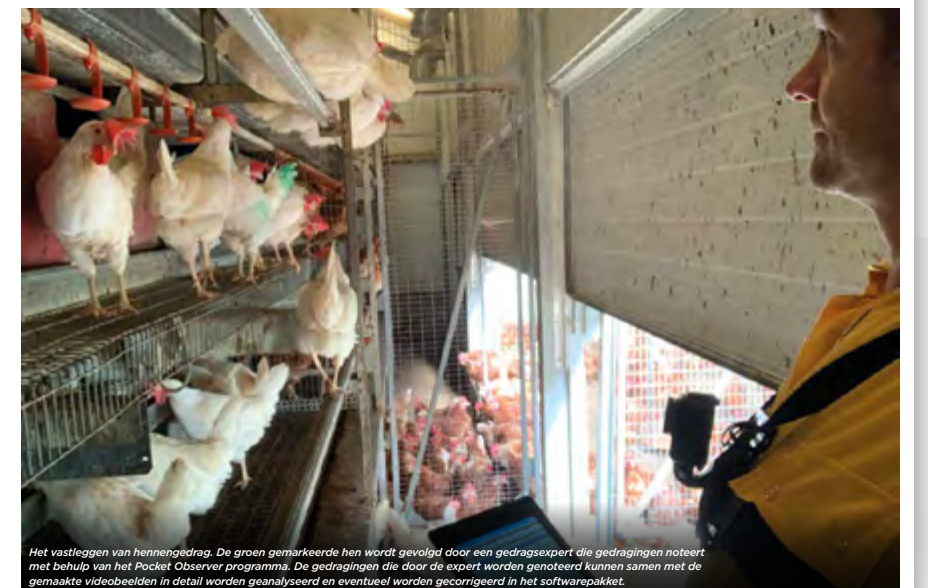
legghennen kon volgen. In deze pilot is er met behulp van de trackers inzicht gekregen in (1) de praktische haalbaarheid van dit systeem, (2) patronen in activiteit en (3) locatie voorkeuren in de stal. De data hiervan wordt nog bestudeerd, maar het is mogelijk dat de trackers bijvoorbeeld kunnen waarnemen dat de bruine hennen langer gebruik maken van de buitenverblijven en dat de witte hennen de buiten verblijven vaker (maar korter) bezoeken.

Aan de hand van de uitkomsten van deze pilot is

een tweede ronde gestart. Hiervoor zijn de rugzakken en trackers aangepast en wordt er gebruik gemaakt van de ingebouwde barometer om naast de 2D-locatie (x en y) in de stal ook nauwkeurig de hoogte (z-waarde) te kunnen meten. Hierdoor kan de exacte locatie van de hennen nog beter worden vastgesteld en kunnen onderlinge relaties tussen de hennen bijvoorbeeld beter worden weergegeven. Deze tracker heeft veel sensoren, zoals een accelerometer die alle bewegingen van de hen opneemt, en biedt veel

mogelijkheden. In de volgende rondes wordt daarom gekeken of we (met machine learning) algoritmes kunnen ontwikkelen om automatisch gedrag te herkennen. Doel is om inzicht te krijgen tussen de verschillende: (1) locaties, (2) activiteiten en (3) gedragingen en te kijken in hoeverre dit indicatoren kunnen zijn van gezondheid en welzijn.

Wil je meer weten over dit project, kijk dan op: www.coderefarm.eu/Projects/Coderefarm.html

Het vastleggen van hennengedrag. De groen gemarkeerde hen wordt gevolgd door een gedragsexpert die gedragingen noteert met behulp van het Pocket Observer programma. De gedragingen die door de expert worden genoteerd kunnen samen met de gemaakte videobeelden in detail worden geanalyseerd en eventueel worden gecorrigeerd in het softwarepakket.

WOORDZOEKER
KUN JIJ DE 19 VERBORGEN WOORDEN VINDEN?

O	Q	F	G	T	R	B	G	W	Q	X	D	B	A	G	S	K	N
S	Q	Q	B	C	F	E	O	R	P	R	E	D	E	O	V	E	B
I	N	S	E	C	T	E	N	Y	G	X	M	G	Y	E	V	J	Y
T	Y	R	K	V	H	I	K	E	I	T	A	V	O	N	N	I	L
S	J	Y	I	W	O	R	M	B	E	H	E	E	R	S	I	N	G
N	K	P	O	U	L	T	R	Y	J	E	H	E	I	E	R	E	N
E	L	E	F	I	U	H	C	S	T	S	E	M	I	J	Y	G	U
K	Q	K	E	N	N	I	S	C	E	N	T	R	U	M	V	V	L
I	P	S	I	H	P	R	D	E	L	E	C	T	O	R	A	A	T
U	D	Y	U	P	L	U	I	M	V	E	E	S	T	A	L	A	Y
K	X	U	N	I	U	T	F	E	O	R	P	N	I	K	R	N	V
S	Q	B	E	X	P	E	R	T	I	S	E	Q	V	U	Z	T	L
E	E	F	O	P	H	O	K	K	E	N	K	V	V	V	R	L	H
E	F	C	K	M	A	A	L	D	E	R	I	J	I	J	P	R	U
L	E	M	I	S	S	I	E	R	E	D	U	C	T	I	E	N	B
V	I	G	Q	K	A	L	V	E	R	E	N	R	F	B	Y	L	O
Y	K	N	L	B	C	N	N	E	N	N	E	H	G	E	L	L	K
X	H	P	G	L	B	V	B	A	R	N	E	V	E	L	D	H	Y

- 1 BARNEVELD
- 2 EMISSIEREDUCTIE
- 3 INSECTEN
- 4 LEGHENNEN
- 5 OPHOKKEN
- 6 PROEFTUIN
- 7 WORMBEHEERSING
- 8 EIERNEN
- 9 EXPERTISE
- 10 KALVEREN
- 11 MAALDERIJ
- 12 PLUIMVEESTAL
- 13 VLEESKUIKENS
- 14 LECTORAAT
- 15 INNOVATIE
- 16 KENNISCENTRUM
- 17 MESTSCHUIFEL
- 18 POULTRY
- 19 VOEDERPROEF

REPORT IPPE 2023

BY ANNE-JO SMITS, PROJECT MANAGER
POULTRY EXPERTISE CENTRE (PEC)

WORMBEHEERSING BIJ LEGHENNEN

INSECT EXPERTISE CENTRE

Black Soldier Fly
Insecten kweken op een lopende band is uniek. De meeste insecten worden in bakken gekweekt. De kracht van dit nieuwe systeem is dat door eenvoudige automatisering minder arbeid nodig is. Avingstan gaat gebruik maken van dit kweekstelsel. Avingstan is sinds 2021 werkzaam in het Insect Experience Centre met een broedrij voor zwarte soldaatvliegen. Op de onderstaande foto's of op deze video is te zien hoe het productiesysteem werkt / in werking is.

Shared Facility Finder
De faciliteit van Insect Experience Centre van PEC is een Shared Facility wat betekent dat het beschikbaar is voor ondernemers binnen en buiten de regio. Door het delen van faciliteiten worden organisaties ondersteunt bij het maximaliseren van de productiviteit en het versnellen van innovatie. De Shared Facility van het Insect Experience Centre is net als alle andere Shared Facilities te vinden op de Shared Facility Finder.

POULTRYEXPERTISECENTRE.COM/INSECT-EXPERIENCE-CENTRE

JAARPLAN 2023 POULTRY EXPERTISE CENTRE

JANUARI 2023

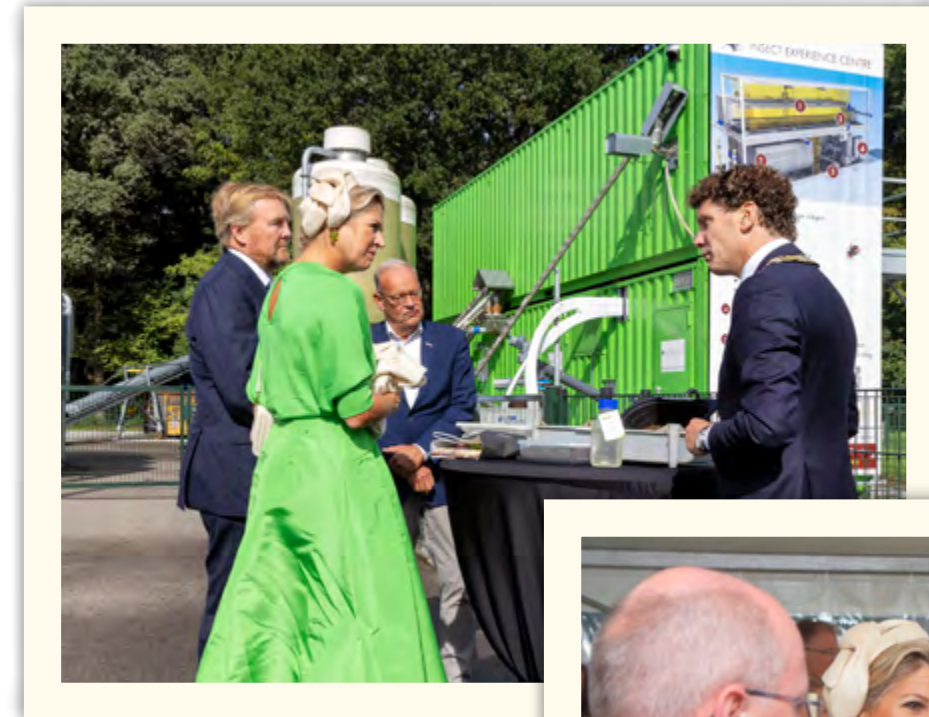
WIJ ZOEKEN LEGBEDRIJVEN (BIO OF REGULIER), DIE MEE WILLEN DOEN AAN ONS ONDERZOEK NAAR WORMBESMETTINGEN OP LEGBEDRIJVEN

- DEELNAME KAN MET EEN REEDS LOPEND KOPPEL
- DOOR HET MANAGEMENT EN DE RESULTATEN VAN DE LEGBEDRIJVEN IN KAART TE BRENGEN HOPEN WE DE 'RODE LIJNEN' TE KUNNEN ONTDEKKEN
- AANMELDEN KAN VIA UW DAP, VOERLEVERANCIER OF EIERPAKSTATION

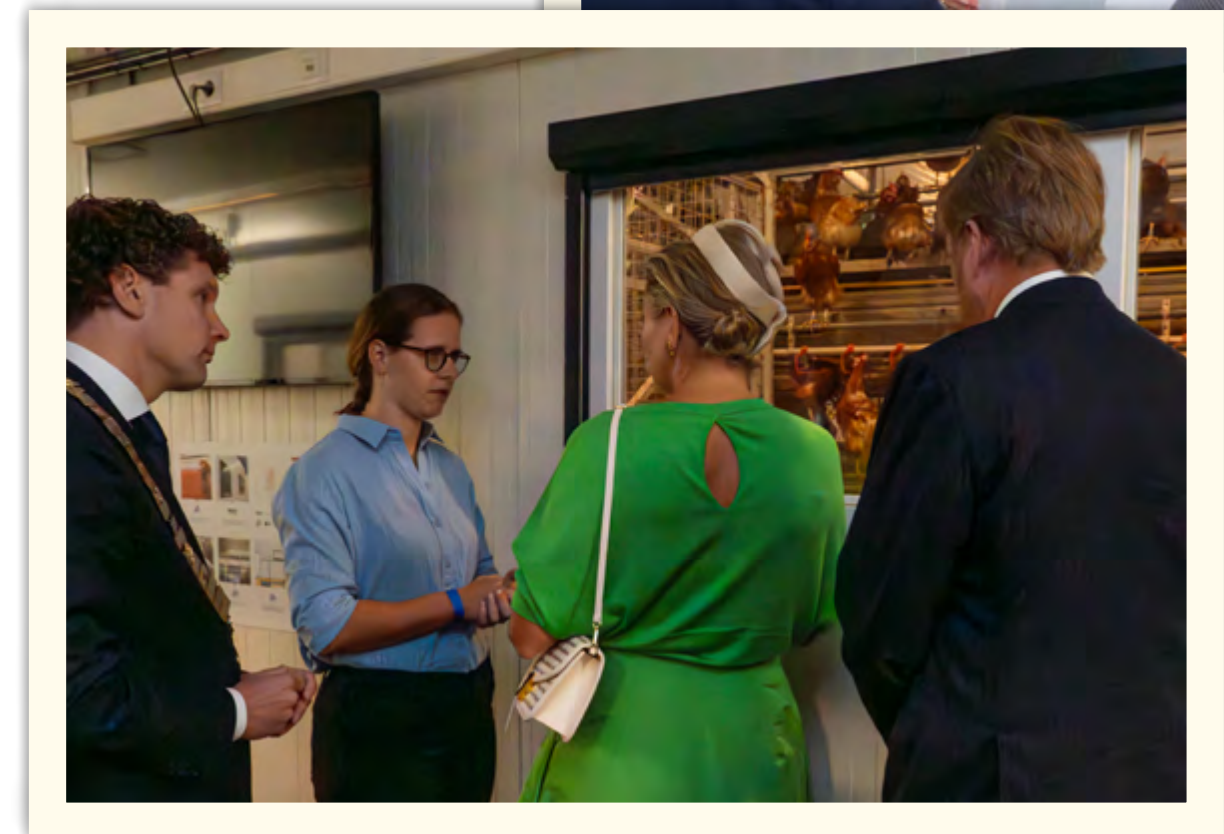

Augustus
**Koninklijk bezoek
 bij PEC**

Team

Eltjo Bethlehem
Businessmanager PEC

Anne-Jo Smits
Projectmanager PEC

Wendy Louwen
Projectmanager Communicatie

Peter van de Beek
Projectmedewerker PEC

Eva Toppelberg
Projectmedewerker PEC

René Mulder
Financiën PEC

Jan Workamp
Projectmanager Praktijkcentrum
Emissiereductie Veehouderij (PEV)

Jan Overeem
MBO docent

Laura Star
Lector Precisievoeding en
Duurzame Pluimveehouderij

Jan Vogel
Coördinator Aeres Training
Centre International

Sabrina Barmentloo
Commercieel directeur Aeres
MBO Barneveld

Femke van Werven
Teamleider Veehouderij, Groen, Grond
en Infra. Aeres MBO Barneveld

Jasper Heerkens
HBO onderzoeker en docent

Sander Lourens
Pluimveeonderzoek & onderwijs

Noa van Leuffen
Onderzoeksassistent Duurzame
Pluimveehouderij

Met dank aan onze partners

Mantrans bv

Rabobank

10 jaar

POULTRY
EXPERTISE CENTRE